

BINNENKRANT

Huis De Zalm, Zoutwerf 5
2800 Mechelen

BIJLAGE

ONS HEEM**april-mei-juni 2006**

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor: 2800 - Mechelen Mail
P 408944

Verantwoordelijke uitgever: Fons Dierickx, Grote Baan 193, 9310 Herdersem

INHOUDSTAFEL

Rodenbach, de man achter de mythe, Heemdag Vlaanderen 2006	2
Cursussen 'Leren organiseren en coördineren in heemkundige kringen.	
Koplopers gezocht II'	4
Van Portoroz tot de erfgoedverenigingen in Vlaanderen...	6
Uw collectie onder de loep	7
Project Pro Memorie: resultaten van de behoefteanalyse	9
Over mythen en sagen	13
Nieuw bezoekersreglement voor het rijksarchief	14
Vlaamse componisten gezocht!	16

Rodenbach, de man achter de mythe

HEEMDAG 2006 - ZATERDAG 14 OKTOBER

Klein-Seminarie Roeselare

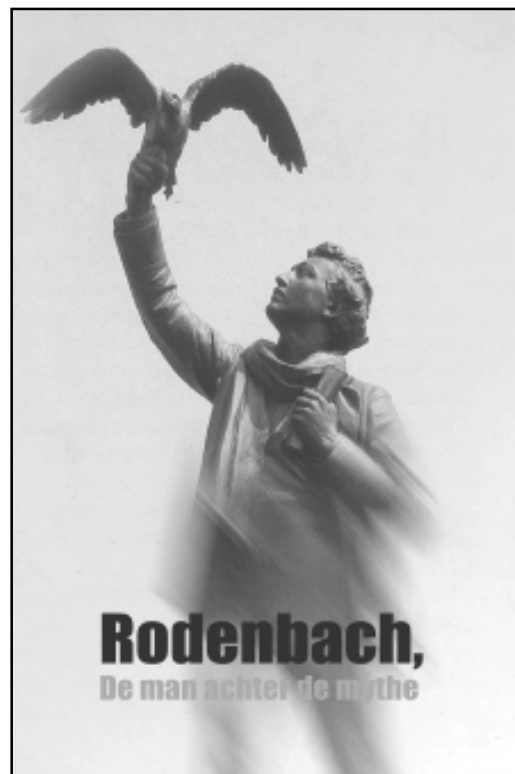
De jaarlijkse heemdag van Heemkunde Vlaanderen vzw is een succesformule geworden. Deze heemkundige studie- en ontmoetingsdag, die elk jaar in een andere Vlaamse provincie wordt georganiseerd, staat ditmaal in het teken van Rodenbach en zijn thuisbasis Roeselare.

De idealistische Rodenbach groeide - mede door zijn voortijdige dood - uit tot een echte mythe. Tijdens deze heemdag staan we stil bij zijn betekenis voor de katholieke Vlaamse studentenbeweging en gaan we op zoek naar de getormenteerde mens achter de barricadestrijder en de romantische dichter. Dit alles wordt ook in relatie gebracht met de omgeving waarin die Vlaamsvoelende geest zich begon te ontwikkelen. Aan de hand van twee lezingen gebracht door deskundigen, krijgen de deelnemers boeiende informatie over dit dagthema.

In de namiddag worden de studielokalen verlaten voor een verrassend bezoek dat Rodenbach en Roeselare in de kijker zet. Welke locatie u te zien krijgt, blijft vooralsnog het geheime element van deze heemdag en zal u pas op de dag zelf worden meegedeeld. In ieder geval is een boeiende en aangename dag gegarandeerd!

Locatie

De heemdag vindt dit jaar plaats in de lokalen van het Klein-Seminarie, Zuidstraat 27, 8800 Roeselare. Er is voldoende parkeergelegenheid op de speelplaatsen. Alle verplaatsingen gebeuren verder per bus.

Hoe kan je het Klein-Seminarie bereiken?

Met de wagen:

Via A17-E403 Brugge-Kortrijk, afrit 6: Roeselare-Izegem. Nadien N36 volgen richting Roeselare. Blijf op de N36 tot de 4de lichten, dit is het kruispunt met de Meensesteenweg (baan Menen-Roeselare). Rechts de Meensesteenweg indraaien richting Roeselare centrum. Na ca. 1 km: aan rondpunt 1ste straat rechts volgen (H. Spilleboudreef). Na 800 m aan de derde lichten links inslaan (Rumbeeksesteenweg), vervolgens de tweede straat rechts inslaan (Zuidstraat). Deingangspoort van het Klein-Seminarie bevindt zich langs de rechterkant.

Openbaar vervoer:

Op wandelafstand van het station van Roeselare (15 min.): rechtdoor wandelen tot in de Ooststraat. De Ooststraat blijven volgen tot aan de Grote Markt. Dan links afslaan en over de Grote Markt via het stadhuis naar de Zuidstraat wandelen.

Programma

9u15	Onthaal met koffie in het Klein-Seminarie
10u00	Welkomstwoord door Fons Dierickx , voorzitter Heemkunde Vlaanderen vzw en toelichting thema door Jean-Marie Lermyte , voorzitter Heemkunde West-Vlaanderen vzw
10u15	Lezing: 'De betekenis van Rodenbach voor de Vlaamse beweging' door Lieve Gevers , hoogleraar aan de Faculteit Godgeleerdheid van de KU Leuven
11u00	Muzikaal intermezzo 'Il Fagotti'
11u10	Lezing: 'De mens Albrecht Rodenbach. "Ik haake achter 't goede en sleepe bachten 't kwaad."' door John Goddeeris , voorzitter van de Roeselaarse Gidsenkring
11u55	Muzikaal intermezzo 'Il Fagotti'
12u20	Middagmaal in Park Rodenbach
14u15	Verrassende rondleiding op één of meerdere locaties in het teken van Rodenbach en/of Roeselare
16u30	Slotzitting met uitreiking van het Jozef Weyns-eremerk en het Joachim Beuckelaer-eremerk, gevolgd door receptie, aangeboden door het stadsbestuur van Roeselare

Presentatie: Eva Van Hoye, coördinator Heemkunde Vlaanderen vzw

Lunch

Het middagmaal wordt geserveerd in restaurant Park Rodenbach

Menu:

- Slaatje met scampi's
- Noorse zalm "Mousseline"
- Fruittaart
- Mokka en versnaperingen

Twee glazen wijn en water zijn inbegrepen.

Inschrijving

U kan online inschrijven voor de 'Heemdag 2006' via de website: www.heemkunde-vlaanderen.be en dit **vóór 15 september 2006**. U kan ook per telefoon uw inschrijving doorgeven: Tel. : 015 20 51 74.

De deelnemingsprijs voor deze dag, alles inbegrepen zoals in het programma vermeld, bedraagt **30 euro per persoon**. Wie enkel deelneemt aan het voor- of namiddag-programma betaalt **12 euro per persoon**. Deelnemers kunnen het juiste bedrag overmaken op rekeningnummer 068-2218590-33 op naam van Heemkunde Vlaanderen vzw, met de vermelding 'Heemdag 2006' en de naam van de deelnemer(s).

Uw inschrijving is pas definitief na ontvangst van de inschrijving (online of telefonisch) én de betaling. Gelieve duidelijk de namen van de deelnemende personen te vermelden, eventueel ook de naam van de vereniging.

Bij aankomst in het Klein-Seminarie ontvangt u een uitgebreide documentatiemap.

De Heemdag is een organisatie van Heemkunde Vlaanderen vzw in samenwerking met Heemkunde West-Vlaanderen vzw en de Heemkundige kring Roeselare.

Cursussen 'Leren organiseren en coördineren in heemkundige kringen. Koplopers gezocht II'

Hoe verzeker je de opvolging binnen je heemkring? Hoe zorg je ervoor dat iedere medewerker gemotiveerd blijft? Is er nog een toekomst voor je heemkring? Hoe voer je een goed vrijwilligersbeleid? Hoe verbeter je het imago van je heemkring? Hoe leid je een vergadering?

In het najaar van 2006 organiseert Kwasimodo praktische cursussen rond deze vragen. Die cursussen zullen vooral inspelen op de ontbrekende leiderschapskwaliteiten die uit een vorige bevraging van heemkringen naar voren zijn gekomen.

Deze cursussen worden in Gent en Leuven georganiseerd op een dinsdag- of donderdagavond. Op een eerste avond wordt nader ingegaan op de vrijwilligerswerking van een heemkring. Welke soorten vrijwilligers zijn er? Hoe onthaal je vrijwilligers? Welk beleid moet je voeren naar de vrijwilligers?

De tweede avond gaat over de externe communicatie van de vereniging. Hoe kom je tot een goed imago voor de heemkring? Welke communicatiekanalen kan je benutten om in de aandacht te komen? Welke zaken moet je ontwikkelen voor een goede marketing?

Tijdens de derde cursusavond gaat men dieper in op de interne communicatie in een heemkring: vergadertechnieken, hoe spreekt men mensen aan, ...

Locaties en data cursusavonden

Cursus	Leuven Provinciehuis Vlaams-Brabant Provincieplein 1, 3010 Leuven	Gent KANTL Koningstraat 18, 9000 Gent
Vrijwilligerswerking	Donderdag 21 september 2006	Dinsdag 3 oktober 2006
Externe communicatie	Donderdag 28 september 2006	Dinsdag 24 oktober 2006
Interne communicatie	Donderdag 5 oktober 2006	Dinsdag 7 november 2006

Programma

19.00u	Onthaal
19.15u	Eerste deel cursus
20.45u	Pauze (koffie/thee met gebak)
21.00u	Tweede deel cursus
22.15u	Einde

Inschrijven

Deze cursussen worden ingericht voor bestuursleden van heemkundige kringen in Vlaanderen en het Brussels hoofdstedelijk gewest. Kom gerust met meerdere bestuursleden. Uit praktische overwegingen moet je wel van tevoren inschrijven. Dit kan door je naam en contactgegevens op te geven bij Heemkunde Vlaanderen vzw, tel.: 015 20 51 74. Je kan ook online inschrijven via de website: www.heemkunde-vlaanderen.be. De inschrijvingen moeten ons uiterlijk één week voor de cursus in kwestie bereiken.

Meer weten?

Wil je meer weten over het project 'Leren organiseren en coördineren in heemkundige kringen. Koplopers gezocht II'? Kijk dan snel op de rubriek 'koplopers' van de website www.heemkunde-vlaanderen.be. Ook alle informatie over het vorige project vind je onder deze rubriek.

Als afsluiter van dit project zullen alle tips en methodes voor een goed werkend bestuur binnen een heemkring verzameld worden in een receptenboekje. Dit boekje zal als bijlage in de *Binnenkrant* van Heemkunde Vlaanderen vzw worden gepubliceerd.

Daphné Maes

Heeft u vragen?

Stel ze aan de consulent van Heemkunde Vlaanderen vzw!

Heeft u een probleem binnen de werking van uw heemkundige kring? Wil u raad over het opzetten van een project? Wil u nagaan hoe u beter kan communiceren om aldus meer leden te winnen? Wil u een duidelijke visie en doelstelling ontwikkelen voor uw vereniging? Heeft uw vereniging nood aan nieuwe ideeën? Zoekt u naar verjonging? Heeft u vragen over de nieuwe vzw-wetgeving en de daaruit voortvloeiende boekhoudkundige verplichtingen? Zoekt u nieuwe inhoudelijke actieterreinen? Voor een antwoord op al deze vragen, en nog veel meer, kan u contact opnemen met de consulent van Heemkunde Vlaanderen vzw, Daphné Maes. Men kan ook steeds, mits afspraak uiteraard, een beroep doen op de consulent om ter plaatse een bezoek te komen afleggen. Voor een aantal zaken kan zelfs een begeleidingstraject met de lokale kring worden opgestart.

Voor plaatsbezoeken en alle vragen kan men terecht bij:

Daphné Maes, consulent Heemkunde Vlaanderen vzw

Huis De Zalm

Zoutwerf 5

2800 Mechelen

tel.: 015 20 51 74 (vragen naar Daphné Maes)

fax: 015 20 54 23

daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be

Van Portoroz tot de erfgoedverenigingen in Vlaanderen...

Heemkunde Vlaanderen vzw en het Europees blikveld

Het project 'Wij willen weten wat jullie willen' rond Vlaamse erfgoedverenigingen in Europese context liep tot eind mei 2006 en is nu volledig afgerond. Samen met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw en VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw, onderzocht Heemkunde Vlaanderen vzw in dit project waar we op dit moment staan met de Vlaamse erfgoedverenigingen binnen een Europees kader.

Vanuit een bevraging van verschillende erfgoedverenigingen (waaronder ook enkele heemkundige verenigingen) konden struikelblokken, vragen, behoeftes gedetecteerd worden. De partnerorganisaties hebben aan de hand van deze resultaten in twee richtingen verder gewerkt: zowel naar onze beleidsmakers, als naar het veld van erfgoedvrijwilligers.

Uit de bevraging is o.a. gebleken dat er een probleem bestaat rond de impact van Europese richtlijnen op de erfgoedzorg in Vlaanderen. Denken we bijvoorbeeld aan de gevolgen van strengere Europese veiligheidsnormen voor het draaiend houden van historische machines, milieurichtlijnen die het gebruik van bepaalde traditionele restauratiematerialen onmogelijk maken of strenge hygiënenormen die de traditionele productie van streekproducten in moeilijkheden brengt. Ook erfgoedverenigingen kunnen hiervan de dupe zijn. In een rapport werd onderzocht welke weg de partnerorganisaties zouden kunnen volgen om bij te dragen aan een structurele oplossing zodanig dat uitzonderingsclausules voor erfgoed kunnen bekomen worden in de Europese wetgeving. Deze studie resulteerde in een overlegmoment waarop de administraties en kabinetten van Cultuur, Monumenten&Landschappen en Vlaams Buitenlands Beleid werden uitgenodigd. De aanbevelingen rond een Vlaams erfgoedbeleid in Europese context die tijdens dit overlegmoment werden verfijnd, zijn in naam van de partnerorganisaties aan de voogdijministers Anciaux, Van Mechelen en Bourgeois overgemaakt. De aanbevelingen werden moreel mee ondersteund door Culturele Biografie Vlaanderen vzw, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, Erfgoed Vlaanderen vzw en Open Monumentendag Vlaanderen.

Daarnaast werden de resultaten van de bevraging gecommuniceerd naar het brede veld van erfgoedverenigingen. Dit gebeurde via de informatiefolder '*Schrik van Europa? Vlaamse erfgoedverenigingen in een Europese context*'. De folder gaat in op de vraag wat Europa voor een erfgoedvereniging kan betekenen. Naast de resultaten van ons onderzoek, wordt informatie gegeven over Europese subsidiemogelijkheden, de impact van Europese regelgeving op erfgoed, voorbeelden van heemkringen en andere erfgoedverenigingen die reeds samenwerkten met Europese collega's, de nieuwste ontwikkelingen rond erfgoed binnen de Raad van Europa, enzovoort. Elke heemkring kreeg een exemplaar van deze informatiefolder in de bus. Indien u een extra exemplaar wenst te ontvangen, geef dan gerust een seintje aan ons secretariaat (zolang de voorraad strekt).

Ondertussen is de goedkeuring gekomen voor ons volgend project in nauwe samenwerking met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw en VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw. Dit project kreeg volgende titel mee 'Van erfgoedverenigingen.vl(aanderen) naar erfgoedverenigingen.eu(ropa). Naar een ontwikkelingsgerichte mapping vanuit een Vlaams samenwerkingsplatform rond erfgoedverenigingen. Hoe realiseren wij participatie en inspraak in Europa?' en ging van start op 1 juni 2006. U komt meer te weten over de doelstellingen van dit project in een volgende Binnenkrant.

Oproep!

Heemkunde Vlaanderen vzw en de twee andere partnerorganisaties houden u en uw heemkring graag verder op de hoogte van wat Europa te bieden heeft voor erfgoedverenigingen in Vlaanderen en wat Europese samenwerking in uw concrete situatie kan betekenen. Maar we willen evenzeer de vinger aan de pols houden en blijven weten waarmee heemkringen in Europese context bezig zijn. We horen daarom graag uw Europaverhaal! U kan met uw ervaringen, opmerkingen en vragen over Europese samenwerking terecht bij onze projectmedewerker Natan Bruneel (natan.bruneel@heemkunde-vlaanderen.be, 015 20 51 74).

Natan Bruneel

Uw collectie onder de loep

Verslag van de bevraging van lokale erfgoedbeheerders in Vlaanderen en Brussel

Lokale erfgoedcollecties zijn het geheugen voor de lokale samenleving. Zij vertellen immers het verhaal hoe mensen vroeger leefden, woonden en werkten.

Die lokale inbedding vormt niet alleen de kracht van lokale collecties. Zij brengt ook specifieke uitdagingen met zich mee. Zo hebben lokale erfgoedbeheerders vaak heel eigen verwachtingen en behoeften.

Om die behoeften in kaart te brengen, werd in het voorjaar van 2006 een uitgebreide bevraging georganiseerd. Dit gebeurde via rondetafelgesprekken en enkele diepte-interviews.

Nogmaals een woordje over het project

De bevraging kaderde in het project 'Het lokale erfgoed als geheugen voor de lokale samenleving'.

De initiatiefnemer van dat project is Heemkunde Vlaanderen vzw. Binnen onze organisatie ging in 2003 een werkgroep van start om te onderzoeken hoe lokale collecties beter kunnen worden ondersteund. Een eerste, afdastende bevraging volgde. Daaruit bleek eens te meer een sterke behoefte aan informatieverstrekking en ondersteuning.

Om aan die nood tegemoet te komen, nam Heemkunde Vlaanderen vzw contact op met de provinciale museumconsulenten en provinciale verantwoordelijken voor de historische sector, met Volkskunde Vlaanderen vzw en de twee steunpunten Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw en Culturele Biografie Vlaanderen vzw.

Voordat de partners en Heemkunde Vlaanderen vzw starten met een ondersteuningsaanbod, wilden zij eerst onderzoeken hoe zij dit het beste konden doen. Die gedachtegang vormde de aanleiding tot 'Het lokale erfgoed als geheugen voor de lokale samenleving'.

Het project, dat loopt van 1 oktober 2005 tot 30 juni 2006, is dus een voorbereidingsproject. Eerst willen wij nagaan wat de mogelijkheden, de behoeften en verwachtingen zijn van lokale erfgoedbeheerders.

Met de resultaten van dit onderzoek zullen wij vervolgens een langdurig ondersteuningproject uitwerken. Dat vervolgproject hopen wij te kunnen starten in de tweede helft van 2006.

Wat is een 'lokale erfgoedbeheerder'?

Onze ondersteuning is er voor lokale erfgoedbeheerders. Met 'lokale erfgoedbeheerders' bedoelen we instanties,

verenigingen of individuen met lokaal erfgoed. En die zijn talrijk. Denk maar aan verenigingen, musea, individuele verzamelaars, kerkfabrieken, gemeentebesturen ... met een collectie van heemkundige of lokaal volkskundige aard.

Onze bevraging richtte zich in het bijzonder tot drie categorieën:

1. Collecties van heemkundige kringen, al dan niet ontsloten door een museum.
2. Volkskundige collecties (over folklore of nijverheid) ontsloten door een vereniging. Bij onze bevraging ging het telkens om volkskundige musea, beheerd door een vereniging.
3. Individuele verzamelaars die hun heemkundige of volkskundige collectie willen ontsluiten.

Van concrete behoeften ...

Uit de bevraging bleek dat lokale erfgoedbeheerders met hun collectie zijn begaan. De meesten zijn mee met de uitgangspunten van een verantwoorde collectieontsluiting. Zij onderschrijven het belang van een bewust verzamelbeleid, een goede inventarisatie, tijdelijke tentoonstellingen, ...

Maar die uitgangspunten kunnen niet altijd in de praktijk worden toegepast. Lokale erfgoedbeheerders zijn doorgaans erfgoedvrijwilligers die met weinig middelen hun collectie moeten ontsluiten. Zij werken bijgevolg selectief. Zij zetten zich vooral aan die taken die zij het liefst doen of die zo dringend zijn dat ze eerst moeten gebeuren. Minder aangename of noodzakelijke taken verdwijnen naar de achtergrond, zelfs al onderkent men het belang ervan.

Uit de bevraging is verder gebleken dat lokale erfgoedbeheerders goed weten wat zij willen. Zij willen praktische oplossingen voor hun concrete behoeften. Enkele concrete behoeften zijn:

- goedkope inventarisatieprogramma's
- informatie over doelgroepenbenadering
- informatie over projectsubsidies
- een vormingsaanbod op maat van de vrijwilliger (liefst georganiseerd in het weekend en gericht op praktische tips en hulpmiddelen).

... tot fundamentele problemen.

Naast concrete behoeften, kwamen ook fundamentele pijnpunten aan de oppervlakte. Zo kampen vele lokale erfgoedbeheerders met een gebrek aan publieke belangstelling en een tekort aan ruimte en actieve medewerkers. Ook voor die problemen hebben lokale erfgoedbeheerders een pasklaar antwoord klaar. Velen vinden bijvoorbeeld dat plaatstekort kan worden verholpen met een bijkomend lokaal of dat een nieuwe brochure of website meer bezoekers zal aantrekken.

Vele lokale erfgoedbeheerders geloven dus dat zij hun meest omvattende problemen kunnen verhelpen met meer mensen en middelen. Maar die oplossing is niet altijd haalbaar en bovendien niet altijd de beste.

Een andere, ruimere visie over de ontsluiting en het beheer van de collectie brengt vaak meer uitkomst. Een bewuster verzamelbeleid kan bijvoorbeeld een uitweg zijn voor ruimtegebrek. Samenwerking met andere lokale erfgoedbeheerders biedt dan weer meer zekerheid op middelen en belangstelling, zowel vanwege het publiek als de overheid. Bovendien bestaan er andere vormen van ontsluiting dan door een geld- en tijdsintensief museum.

Ondersteuning op maat

De resultaten van het onderzoek zijn nu gekend. Hoe gaan we onze ondersteuning daarop afstemmen?

In de eerste plaats zullen wij onze ondersteuning aanpassen aan de noden die aan de oppervlakte zijn gekomen, zowel de praktische als de fundamentele. Verder moet onze ondersteuning bestaan uit zeer praktische en concrete tips. Om die doelen te bereiken, zullen we op drie manieren werken:

- Er komt een website waar u met uw vragen terecht kan over elk aspect van collectiebehoud en -beheer. Het principe is eenvoudig. U typt uw vraag in op een speciaal formulier en u krijgt zo snel mogelijk een antwoord. Uiteraard kan u voor uw vragen ook blijven bellen naar het secretariaat van Heemkunde Vlaanderen vzw (tel.: 015 20 51 74).
- Er komen ontmoetingsdagen voor lokale erfgoedbeheerders. Die ontmoetingsdagen zullen worden georganiseerd rond enkele concrete thema's. Mogelijke onderwerpen zijn: goedkope programma's om de collectie te inventariseren; methodes om uw collectiestukken beter te conserveren; tips rond samenwerking in de gemeente. Op die ontmoetingsdagen krijgt u ook de gelegenheid om in contact te komen met andere lokale erfgoedbeheerders.
- Tenslotte kan u vragen om begeleiding op maat. Die begeleiding komt erop neer dat wij uw vereniging voor enkele maanden met raad en daad bijstaan rond een welbepaalde thematiek. Heeft u bijvoorbeeld moeilijkheden om uit te maken welke stukken u moet bewaren; of wil u een actie ondernemen voor kinderen, gehandicapten of allochtonen? Samen bedenken wij een praktisch antwoord op deze vragen.

Nog vragen?

Heeft u vragen over dit verslag of over het project? U kan altijd contact opnemen met: Gregory Vercauteren, project-medewerker Heemkunde Vlaanderen vzw, Zoutwerf 5, 2800 Mechelen; tel: 015 20 51 74; e-mail: gregory.vercauteren@heemkunde-vlaanderen.be .

Het volledige verslag van de bevraging kan u gratis downloaden op www.heemkunde-vlaanderen.be of bestellen bij Gregory Vercauteren.

Gregory Vercauteren

Pro Memorie: resultaten van de behoefteanalyse

Om een beter zicht te krijgen op de specifieke noden en problemen op het gebied van archief- en documentatie-beheer binnen de sector volkscultuur, werd in de eerste fase van het project Pro Memorie een behoefteanalyse opgesteld. Wegens plaatsgebrek was het niet mogelijk om de volledige behoefteanalyse hier weer te geven, daarom beperken we tot een aantal hoofdlijnen. De volledige tekst is evenwel terug te vinden op de projectwebsite en verschijnt binnenkort ook in de brochure die in het kader van dit project wordt uitgegeven.¹ De behoefteanalyse kwam tot stand na interviews met verenigingen en experts. In totaal werden tien verenigingen bezocht en zes specialisten bevraagd.²

In dit artikel gaan we kort in op een aantal conclusies van de behoefteanalyse. We hebben ervoor gekozen om niet de gehele tekst samen te vatten, maar wel een aantal specifieke elementen uit te lichten waar we in deze bijdrage dieper op in gaan. Geïnteresseerden kunnen de volledige tekst binnenkort downloaden van de website van het project of bekomen bij Heemkunde Vlaanderen (via petra.vanhoutte@heemkunde-vlaanderen.be).

Ontsluiting

Zowel de ervaringsgerichte als de onderzoeksgerichte verenigingen zijn bezig met de ontsluiting van hun archief en documentatie. De ervaringsgerichte kringen zijn meestal op zoek naar een systeem om hun documentatie en bibliotheek makkelijker op te zoeken. Veel van deze verenigingen hebben reeds weinig inspanningen gedaan voor de ontsluiting van hun collectie, in de eerste plaats omdat hun collectie nog op een eenvoudige manier te beheren en te beheersen is. Een eenvoudige lijst, handgeschreven of digitaal via een tekstverwerkingsprogramma, is vaak voldoende om terug te vinden waar de geïnteresseerde naar op zoek is. Het eigen archief wordt binnen dit verhaal vaak vergeten, aangezien dit vaak als persoonlijk bezit van het bestuurslid in kwestie wordt gezien.

Anders ligt het bij de onderzoeksgerichte kringen. De grote vraag van heel wat onderzoeksgerichte kringen is een systeem dat iedereen volgt. Een dergelijk gestandaardiseerd systeem voor ontsluiting moet gebruiksvriendelijk en betaalbaar zijn. Veel verenigingen vragen ook een systeem waarin hun oude gegevens kunnen worden geïmporteerd. Zo moet geen werk opnieuw worden gedaan.

Momenteel blijven verenigingen vaak zitten met vragen en problemen rond methodes van ontsluiting. Er is een groot onevenwicht in de sector wat betreft de ontsluiting van de verschillende bronnentypes. Zo zijn boeken en tijdschriften vaak ontsloten, maar schrikt men ervoor terug om aan kaarten, plannen, affiches enz. te starten.³ Dit is te verklaren doordat sommige types, zoals boeken, vaste en duidelijk te herkennen kenmerken hebben die makkelijk in een lijst of tabel zijn in te voeren (zoals titel, auteur enz.). Bij andere types ligt dat heel wat moeilijker. Nog ingewikkelder wordt het wanneer men poogt de archieven te ontsluiten. Vaak worden deze geordend volgens archiefvormer en heeft men wel een idee wat er in de bestanden te vinden is, maar gaat men niet verder in de ontsluiting. Dit toont aan dat heel wat verenigingen enigszins aanvoelen dat dit materiaal niet uiteen mag worden getrokken en thematisch mag worden geordend. Er is met andere woorden een soort *fingerspitzengefühl* aanwezig. De amateur-archivarissen van dienst hebben echter onvoldoende kennis van de ordeningsschema's die voorhanden zijn voor bepaalde types van archieven.

De huidige situatie is dat veel verenigingen een eigen systeem hebben ontwikkeld. Een aantal verenigingen werkt nog op papier of via fiches, een meerderheid is overgeschakeld op een digitaal systeem (veelal in access, excell of word). Heel wat verenigingen maken ook oneigenlijk gebruik van bepaalde softwarepakketten. Het programma Hazadata wordt bijvoorbeeld vaak benut voor het ontsluiten van bidprentjes, rouwbrieven of foto's, terwijl dit systeem hiervoor niet optimaal is geschikt.

¹ Cf.: www.promemorie.be

² Die verenigingen waren: De Academie voor Streekgebonden Gastronomie vzw, de Mechelse Kolveniersgilde, de Koninklijke Poperingse Boldersmaatschappij De Ware Vrienden, de Aarschotse Kantclub de Vlasblomme vzw, Hagok – De Haachtse Geschied- en Oudheidkundige Kring vzw, Heemkring Groot Sint-Truiden vzw, Heemkring Ter Paelen vzw te Buggenhout, Historisch Archeologische kring De Spaenhiers vzw te Eernegem, Numismatica Brugge en het Vrije vzw, het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge. De experts waren: Els Michiels (CBV), Bruno Vermeeren (VVBAD), Frank Scheelings (Opleiding Archivistiek: Erfgoed en Hedendaags Documentbeheer, VUB), Rombaut Nijsen (Rijksarchief Hasselt) en Jeroen Walterus (Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw).

³ KEVIN GEUENS, 1.2. Lokaal documentair erfgoed: een kwestie van inventariseren, in: KEVIN GEUENS, PETRA VANHOUTTE en DIRK VANNIJVERSEEL, *Bewaren wat anders verdwijnt*, Antwerpen, 2006, p. 53-56.

Er is ook een reëel probleem in verband met de onevenwichtige ontsluitingsgraad binnen bepaalde collecties. We zien bij bepaalde verenigingen een tendens tot het opzetten van databanken waarin bepaalde bronnentypes in detail worden ontsloten en uitgediept. Heel wat verenigingen gaan bijvoorbeeld hun doodsprentjes en rouwbrieven gedetailleerd ontsluiten, terwijl ze geen idee hebben van wat er in de collecties plannen, kranten enz. is aan te treffen. Het gedetailleerd ontsluiten is niet alleen enorm tijdsrovend, maar ook onnodig. Het is beter eerst een overzicht te hebben van de gehele collectie vooraleer dergelijke arbeidsintensieve taken worden aangevat. De meeste onderzoeksgerichte kringen vinden het noodzakelijk dat een systeem trefwoorden bevat die kunnen worden toegekend aan een beschrijving. Heel wat verenigingen starten bij het ontwerp van hun systeem – bv. in Access – met het ontwikkelen van een trefwoordenlijst. Dit is echter niet altijd even noodzakelijk. Vooral met de moderne mogelijkheden van full-textsearch is dit minder en minder een noodzaak geworden. Deze mogelijkheden zijn trouwens ook in de nieuwere versies van het officepakket aanwezig, wat zoeken heel eenvoudig maakt.

Ook het samenstellen van een trefwoordenlijst is geen eenvoudige klus. Elke collectie heeft zijn eigen specifieke samenstelling en dus zijn bepaalde klemtonen in de aangepaste thesaurus essentieel. Veel verenigingen vragen naar een ideale oplossing die direct toepasbaar is. De bestaande thesauri vertonen echter stuk voor stuk een aantal gebreken en zijn enkel toepasbaar op literatuur of objecten. Het is wenselijk dat verenigingen goed nadenken over een woordenlijst voor ze deze implementeren. Een tip is deze woordenlijsten in de eerste fase te beperken tot een aantal grote themata. Daarna kunnen verdere onderverdelingen worden gemaakt in de basisthema's, maar het is aangeraden dit heel omzichtig te doen en ook niet al te veel niveaus te creëren.

Sommige verenigingen gaan ook zover dat ze hun hele collectie volgens een aantal themata gaan herordenen. Dit is op een bepaalde hoogte interessant, maar als een onderzoeker andere thema's wil gaan onderzoeken, dan wordt het moeilijk om hiervoor de juiste informatie te gaan vinden. Het is belangrijk dat de lezer zich ervan bewust is dat het niet altijd nodig en efficiënt is om twee boeken met hetzelfde onderwerp naast elkaar te zetten. Via moderne zoekmethodes – zoals een digitaal bestand in Word, Access of Excell – kunnen boeken en documenten op verschillende manieren worden teruggevonden.

Publiekswerking

Bij de door ons onderzochte verenigingen komt duidelijk naar voren dat er erg veel belang wordt gehecht aan publiekswerking. Vooral de heemkringen gaan uit van het principe “wij werken voor de geïnteresseerden in onze lokaliteit”. In het kader hiervan wordt vaak een tijdschrift, jaarboek of een losstaande publicatie uitgegeven.

Ook het openstellen van de documentaire collectie blijkt een evidentie voor de meeste verenigingen. De door ons geïnterviewde onderzoeksgerichte verenigingen beschikken meestal over een documentatiecentrum met vaste openingsuren. De andere verenigingen – die een meer ervaringsgerichte invalshoek hebben – beschikken vaak over een eigen archief, al dan niet aangevuld met wat

documentatie, dat toegankelijk is op afspraak. Dit wil zeggen: men heeft er geen problemen mee dat onderzoekers en geïnteresseerden de collectie komen raadplegen, maar ze maken deze collectie niet bekend bij of aantrekkelijk voor het grote publiek. Er zijn echter verschillen naargelang de vereniging in kwestie. Sommige verenigingen zien bepaalde archieven als hun privé-terrein waar geen enkele onderzoeker mag aan raken. Gelukkig behoort dit soort verenigingen vandaag tot een minderheid.

Het beheer van de collecties wordt in de eerste plaats door vrijwilligers verzorgd, impliceert vaak dat er met variabele uren wordt gewerkt. De vrijwilligers komen catalogiseren, inventariseren, ... wanneer ze dat zelf willen, alhoewel er vaak interne afspraken zijn zodat er bijvoorbeeld in team kan worden gewerkt. De consultatie van de collecties gebeurt op vaste openingsuren, voornamelijk omdat dit beter werkbaar is. Deze vaste openingsuren sluiten echter geen consultatie op afspraak uit. Afhankelijk van de vereniging kunnen er voor onderzoekers met een deadline, zoals thesisstudenten, uitzonderingen worden gemaakt op de openingsuren, zodat het mogelijk is om langer en vaker te komen werken. In sommige gevallen is er tevens uitlening mogelijk, soms zelfs van erg waardevolle stukken, maar dit werd niet onderzocht binnen dit onderzoek.⁴

Toch slagen vele verenigingen er niet altijd in om professionele onderzoekers en studenten te informeren over hun collecties. De meeste geïnteresseerden zijn uit de lokale omgeving en interessesfeer. Via systemen als Archiefbank Vlaanderen of initiatieven als lokaal erfgoed.be kunnen lokale verenigingen hun schatten aan de buitenwereld tonen. Binnen ons onderzoek kunnen we echter vaststellen dat dergelijke instrumenten nog te weinig bekend zijn bij het grote publiek. Er is ook een grote terughoudendheid bij sommige verenigingen.

De openstelling van de documentatie van de onderzoeksgerichte verenigingen is meestal absoluut, dit wil zeggen: alles wordt getoond, is inkijkbaar en raadpleegbaar. Er worden meestal slechts een klein aantal uitzonderingen gemaakt, zoals het eigen verenigingsarchief (waar over het algemeen geen vraag naar is) of een aantal spe-

ciale stukken (meestal delicate of gevoelige stukken). Bij de terbeschikkingstelling worden meestal geen vragen over privacywetgeving, of openbaarheid van bestuur gesteld. De voornaamste reden hiervoor is de beperkte kennis van deze wetgeving. Soms is men zelfs helemaal niet op de hoogte van het bestaan ervan. Dit levert over het algemeen weinig problemen op, het is meestal de bedoeling van de schenkers van de archieven aan een vereniging dat deze zo snel mogelijk raadpleegbaar zijn en bestudeerd worden.

Anders is het voor bepaalde openbare archieven, vaak ook genealogische bronnen. Heel wat lokale erfgoedhouders bewaren originele of gekopieerde registers van de Burgerlijke Stand of de parochie. De privacywetgeving legt – grosso modo gesteld – een termijn op van 100 jaar vooraleer documenten met privacy-gevoelige gegevens mogen worden ingekeken.⁵ Ook voor kopieën van documenten geldt deze termijn. Er zijn echter heel wat uitzonderingen. En ook de afweging privacy-gevoeligheid en het recht op inkijk in de gegevens, is niet altijd even duidelijk voor de archivaris, laat staan voor de vrijwilliger.⁶ Vaak worden in de verenigingen dan ook stukken ter inzage gegeven die eigenlijk niet zouden mogen worden ingekeken. Dit ligt niet alleen aan het gebrek aan kennis van de vrijwilligers in kwestie, een deel van de schuld ligt ook bij de gemeentelijke en kerkelijke overheden, die hun origineel archief laten kopiëren of bewaren door de vrijwilligersvereniging.

Er is ook een grote problematiek aanwezig rond wat al dan niet mag bewaard worden door een vereniging. Heel wat verenigingen bewaren archieven van een openbare instelling of overheid.⁷ Deze stukken moeten bijgehouden worden door de overheid of instelling die ze heeft opgemaakt of ze moeten worden overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief. Ze laten bijhouden door een vereniging druist in tegen de archiefwet.⁸ Het is echter vaak het geval dat de fout hier niet bij de vereniging zelf ligt, maar eerder bij de overheid in kwestie. Vele gemeenten onttrekken zich van hun plichten en dumpen archieven bij een heemkring of geschiedkundige kring. De vereniging kan echter nooit het eigendom over deze stukken verwerven, aangezien openbaar of publiekrechtelijk ar-

⁴ Zie hiervoor: JEROEN WALTERUS, *Erfgoedverenigingen en volkscultuur ontcijferd. Inzichten over historische en 'volkscultuur'-verenigingen als onderdeel van het Vlaams Erfgoedlandschap*. Vlaams Centrum voor Volkscultuur, Brussel, maart 2003, p. 104 ev. en FRANK SCHEERLINGS, De amateurverenigingen: bewaarverenigingen met regionale of thematische actieradius, in: *Archiefnoden in Vlaanderen*, onuitgegeven rapport, VUB-archief, p. 126 ev.

⁵ Wetten betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (wetten van 8 december 1992 en 11 december 1998).

⁶ Dit wordt verduidelijkt in: R. OPSOMMER, Openbaarheid en privacy: praktische vragen en mogelijke oplossingen uit de dagelijkse archiefpraktijk, in: R. Opsommer, G. Martyn en D. Heirbaut, *De archivaris, de wet en de rechtbank*, Brugge, 2003, p. 35-44.

⁷ Het project 'Lokale erfgoedhouders' kwam tot het besluit dat 16,22% van de onderzochte kringen archief bijhield van de gemeente (Geuens, K., o.c., p. 76).

⁸ Hiermee verwijzen we naar de wetgeving die op 12-8-1955 in het Belgisch Staatsblad verscheen, met uitvoeringsbesluit van 12-12-1957 (verschenen in het Belgisch Staatsblad op 20-12-1957).

chief – net zoals alle openbaar bezit - steeds onvervreemdbaar is. Het is dus beter niet te veel geld in dit soort archieven te investeren en steeds voorzichtig met dergelijke ‘giften’ om te springen. De vereniging sluit het beste een bruikleenovereenkomst met de overheid in kwestie, waardoor ze actief mee kan helpen aan de valorisatie en het terbeschikkingstellen, maar de verantwoordelijkheid in mindere mate draagt voor de stukken zelf.

Ook op het gebied van auteursrechten rijzen heel wat vragen bij de verenigingen. Een aantal verenigingen laten onbeperkt kopiëren toe, iets wat vaak in strijd is met de auteurswetgeving.⁹ Een aantal verenigingen beschikt zelfs over een eigen kopieerapparaat. Verenigingen moeten zich bewust worden van het bestaan van het wetgevend kader waarin ze functioneren.

De verenigingen beperken zich niet tot de traditionele valorisatie via openstelling van de collectie en het uitgeven van studies. Daarnaast organiseren ze veelal tal van evenementen zoals tentoonstellingen, boekvoorstellingen enz. Vaak worden deze festiviteiten georganiseerd in samenwerking met de cultuurdienst van de gemeente. Het naar buiten treden is essentieel voor een onderzoeksgerichte vereniging. Het is nodig om het maatschappelijk draagvlak van de vereniging zo groot mogelijk te maken zodat de vereniging aantrekkelijk wordt voor sponsoring door gemeentelijke, provinciale en andere overheden. Deze tendens is niet exclusief te merken bij onderzoeksgerichte vrijwilligersverenigingen met een documentaire collectie. Ook de reguliere archiefdiensten passen deze strategie toe. Publiekswerking is voor beide dus erg belangrijk.

Petra Vanhoutte

Over mythen en sagen

Verzonken kloosters, bokkenrijders, tempeliers, waterduivels, 'rode mannekes', ... ze hebben in heel Vlaanderen hun sporen achtergelaten. Op vele plekken vind je nog de restanten van wat ooit gebeurd is. Tenminste, dat hebben we horen zeggen.

KWB (Kristelijke Werknemersbeweging) staat voor een nieuw werkjaar. Een 800-tal afdelingen, verspreid over Vlaanderen en Brussel, maken hun kalenders op. Behalve de traditionele activiteiten en feesten, plannen ze ook één of meerdere initiatieven die hen wordt aangeboden in een werk-/activiteitenmap. Eén van die activiteiten gaat over lokale mythen en sagen.

Het is de bedoeling dat een lokale afdeling de plaatselijke mythen en sagen weer tot leven brengt. Spannende, ontroerende en intrigerende verhalen die vaak nog bij de oudere generaties zijn blijven hangen, maar die niet doorsijpelen naar de jongere garde. We zijn ervan overtuigd dat deze verhalen een belangrijk deel uitmaken van de rijkdom van ons cultureel erfgoed.

KWB-afdelingen zijn goed in het organiseren van activiteiten. Beweging maken is essentieel voor hen. Een afdeling zal dan ook graag een geleide wandeling of een wandel-zoek-heksentocht organiseren. Het kan daarbij gaan om een interactieve tocht langs kanalen, standbeelden en vergeten plekjes, voor jonge gezinnen of voor gans de buurt. Van mythen en sagen hebben KWB-afdelingen vaak minder kaas gegeten. We hopen dat we hiervoor een beroep kunnen doen op jouw heemkundige kring, de specialist ter zake.

Misschien heb je heel wat mythen en sagen verzameld of weet je waar zoeken. Heemkringen zijn toch meer thuis in het cultureel erfgoed. Of het nu gaat om een goed boek, artikels, beeldmateriaal of een gezellige verteller, KWB kan alle hulp gebruiken. Wees gerust, je hoeft niet meteen aan de slag. We verwachten ook niet dat je de activiteit helemaal vormgeeft. KWB-afdelingen begint hun voorbereidingen meestal vanaf midden september. Zij weten dat heemkringen een goede partner zijn en ze zullen zelf de vraag stellen als ze rond mythen en sagen willen werken. Maar nu weet je tenminste waarover het gaat.

Heb je toch nog een vraag of een suggestie, geef dan gerust een seintje. We willen je alvast bedanken.

Peter Van den Brande
 KWB
 Lakensestraat 76
 1000 Brussel
 02 210.88.26
peter.vandenbrande@kwb.be

Nieuw bezoekersreglement voor het rijksarchief

Het begin van de zomer valt dit jaar samen met het in voege treden op 20 juni 2006 van een nieuw bezoekersreglement in alle studiezalen van de Belgische rijksarchieven. Met deze nieuwe huisregels wil het Rijksarchief de bezoekersregistratie uniformiseren, de klantvriendelijke en efficiënte toegang tot archieven verbeteren (minimale kwaliteitseisen), de rechten en plichten van de bezoekers vastleggen, procedures in verband met de dagelijkse leeszaalpraktijk uniformeren (aanvragen, verdelen en reservatie van stukken, e.d.) en maatregelen nemen inzake de bescherming en beveiliging van archiefdocumenten. Het bezoekersreglement garandeert vooral dat de elke archiefbezoeker zeker kan zijn van een gelijke en gelijkwaardige behandeling in elk van onze 19 leeszalen.

Een gelijke behandeling, maar vooral een gelijke dienstverlening.

Bij het opstellen van dit reglement hebben wij ons onder meer laten inspireren door de resultaten van de grote publieksenquête die in september-oktober 2005 werd gehouden, en waaraan 1318 bezoekers van rijksarchieven deelnamen. Misschien was u ook een van hen. Daarom wensen we hier al degenen te danken voor de tijd en moeite die ze hebben genomen om enkele maanden geleden het enquêteformulier in te vullen en er eventueel nog extra bedenkingen en opmerkingen aan toe te voegen.

Over het algemeen scoorden de Belgische rijksarchieven relatief hoog in het publieksonderzoek. Uit de cijfers blijkt dat onze bezoekers veel waardering hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening en voor de beschikbaarheid en deskundigheid van het personeel. Maar we scoren niet op alle fronten even goed. Er was vooral kritiek – en we moeten toegeven: niet helemaal ten onrechte – op de website van het rijksarchief (aanbod van informatie, e.d.) en op het beperkte aanbod van digitale informatie (beelden, toegangen, enz.). Ook de slechte kwaliteit van de apparatuur in de studiezalen en van de reproducties van microfilms werd als een zwak punt aangeduid.

Van de dienstverlening en de uitbouw van de digitale studiezaal (via intranet en internet aanbieden van informatie in digitale vorm) willen wij de komende jaren onze absolute prioriteit maken. Op onze vernieuwde website zal u vóór 1 september 2006 beschikbare toegangen en

nadere toegangen tot de archieven die door de verschillende rijksarchieven worden beheerd, on-line kunnen consulteren. Op die manier zal u uw bezoek aan onze leeszalen nog beter kunnen voorbereiden. Het aanbod zal stelselmatig uitgebreid worden naarmate de retroconversie, d.w.z. het in gestructureerde vorm omzetten van toegangen, vordert.

Het nieuwe bezoekersreglement is een andere stap. Inzake dienstverlening moet de lat in alle rijksarchieven gelijk liggen, beter nog: overal even hoog liggen. U als archiefgebruiker moet overal, van Brugge tot Aarlen, kunnen rekenen op een regelmatige bedeling van de stukken, op een deskundig onthaal en hulp bij uw opzoekingen, en op reproducties van goede kwaliteit tegen een betaalbare prijs.

En hier komt de invoering, vanaf 20 juni e.k., van de documentenscanners in het verhaal. Dankzij deze nieuwe apparatuur wordt het maken van reproducties van registers en van kwetsbare documenten mogelijk, zonder dat de documenten schade ondervinden. Bovendien kunnen de reproducties worden afgeleverd op papier (onder analoge vorm) of in digitale vorm. Ook beperkte digitaliseringsprojecten kunnen plaatselijk worden aangevat en het resultaat kan dadelijk worden geïntegreerd in het project 'digitale leeszaal'. Achterliggende idee is om alle lezers, zonder onderscheid op gelijke manier en tegen dezelfde voorwaarden, de mogelijkheid te bieden om reproducties te bekomen.

Intussen treden de rijksarchieven traag maar zeker binnen in de digitale wereld van vandaag: vanaf 1 oktober 2006 zullen de verschillende leeszalen stapsgewijs worden uitgerust met PC's, waarop de lezers de gedigitaliseerde bestanden zullen kunnen raadplegen. De reeds gescande parochieregisters van de Antwerpse en Waals-Brabantse gemeenten, de digitale beelden van akten van de burgerlijke stand (die tijdens de laatste jaren door de Genealogical Society of Utah werden aangeleverd), de gestructureerde databanken die het resultaat zijn van projecten van vrijwilligers (cf. het project 'huwelijksakten' van het Rijksarchief Brugge) en van genealogische verenigingen zullen nog dit jaar in digitale vorm in alle rijksarchieven kunnen geraadpleegd worden. Ook hier zal het aanbod stelselmatig uitgebreid worden.

Met de systematische digitalisering van de registers van burgerlijke stand zal nog dit jaar van start worden gegaan. Het is voor iedereen duidelijk dat het hier een gigantisch project betreft, dat hoge eisen stelt inzake coördinatie en planning en een enorme inzet van mankracht en vooral van middelen vergt. We willen niettemin deze inspanning leveren, om tegemoet te komen aan de gegronde verzuchting van onze bezoekers om veel geraadpleegde bronnen in digitale vorm te kunnen consulteren. Dat werkt inderdaad makkelijker en sneller, en eindelijk kunnen dan de door veelvuldig gebruik versleten geraakte microfilms in de kast worden opgeborgen. Ook de mogelijkheid om in de toekomst deze gedigitaliseerde bestanden aan te bieden via een gecontroleerde toegang op het internet, zal worden onderzocht.

Maar, koken kost geld en voor een omelet moet je eieren breken. Rekening houdend met het kostenplaatje, dat vast hangt aan deze grootscheepse digitaliseringsinitiatieven, durven we rekenen op uw begrip en geduld. Het rijksarchief verbindt zich ertoe de genealogische bronnen zo snel mogelijk in digitale vorm beschikbaar te stellen. Andere bestanden zullen worden gedigitaliseerd in functie van de vraag en volgens de materiële mogelijkheden. Om een overzicht te behouden over de digitale versies van archiefdocumenten die de rijksarchieven beheren, zal het in de leesalen van het rijksarchief vanaf 20 juni 2006 niet langer toegelaten zijn opnamen te maken met een persoonlijk digitaal fototoestel. Het Rijksarchief heeft de inkomsten uit reproducties hard nodig om te investeren in materieel en om de hierboven genoemde digitaliseringsprojecten te kunnen realiseren.

We beseffen dat deze maatregel niet populair is, maar durven u toch vragen om deze beslissing binnen zijn brede context te plaatsen. Het is absoluut niet zo dat het Rijksarchief, als openbare dienst, 'op de rug van de bezoekers geld wil verdienen of winst wil maken', wat in de wandelingen soms wordt gefluisterd. We zijn enkel van oordeel dat onze bezoekers voor bepaalde producten en diensten bereid moeten zijn om een redelijke bijdrage te leveren, een bijdrage die lang niet de gemaakte operationele kosten dekt. Volgens onze berekening dekken de inkomsten uit reproductie nog niet de helft van de operationele kost. Nogmaals, tegenover het niet langer toelaten van het nemen van digitale beelden van archiefdocumenten wordt een pakket maatregelen in het vooruitzicht geplaatst die moeten bijdragen tot de substantiële verbetering van de dienstverlening in de studiezaal.

Bovendien zal de invoering van het bezoekersreglement volgend jaar, in juni 2007, een eerste maal worden geëvalueerd en indien nodig worden bijgestuurd. Daarvoor zullen we niet alleen rekening houden met de ervaringen van de medewerkers van het rijksarchief, maar ook met uw suggesties en bedenkingen. Die zal u kwijt kunnen in de ideeënbusen die in diverse rijksarchieven ter beschikking zullen staan. In 2007 zal trouwens ook, voor de tweede maal, een publieksonderzoek plaatsvinden. Uit deze bevraging zullen we beslist opnieuw lessen kunnen trekken. Wij hebben er alvast alle vertrouwen in.

Namens alle collega's en medewerkers van het Rijksarchief
Karel Velle, algemeen rijksarchivaris

⁹ Zie onder meer: J. Borms, J., De auteurswet en de bibliotheek, in: *Bibliotheek- & Archiefgids*, 2006, nr. 1, p. 15-24.

Vlaamse componisten gezocht!

Al eens op zoek geweest naar biografische gegevens over een minder bekende Vlaamse componist? Dan weet je hoe moeilijk het is om op een eenvoudige manier zoveel mogelijk informatie te vinden.

Flavie Roquet wil een naslagwerk maken, een 'Lexicon van Vlaamse componisten'. Daarvoor verzamelt zij de biografieën van Vlaamse componisten, geboren vanaf 1800 tot heden. Alle mensen die muziek hebben geschreven in onze Vlaamse provincies, zullen in het boek worden opgenomen. Elke toondichter, beiaardier, organist, hafabra of klassieke componist hoort thuis in het lexicon. Dus ook lokale componisten - hoe weinig ze ook hebben gecomponeerd - krijgen een plaatsje in het boek.

Het resultaat wordt stilaan indrukwekkend. Tot nog toe zijn er al meer dan 1900 biografieën in kaart gebracht. Zoveel nieuwe informatie, aanvullingen en correcties over het leven en werk van vele componisten! De gegevens zijn gevonden in boeken, tijdschriften en sommige heemkundige collecties en stadsarchieven. Over de bekende componisten is er genoeg informatie voorhanden. Maar anders ligt het bij wie in de vergeetput is geraakt!

Er is ongetwijfeld nog veel meer te vinden, want in elke straat van Vlaanderen heeft ooit wel een componist gewoond! Hebt u nog gegevens over Vlaamse componisten? Hoe klein ook, die gegevens kunnen van groot nut zijn, ter aanvulling op bestaande informatie of als stof voor een nieuwe biografie.

U kan uw informatie bezorgen aan:

Flavie Roquet
Bruggestraat 21
8830 Hooglede
0475 26 36 47
flavie@pandora.be